

In the name of Allah, the compassionate, the merciful
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

سروشناه:	همایش بین المللی حضرت حمزه علیہ السلام
عنوان و نام پدیدآور:	مجموعه آثار همایش بین المللی حضرت حمزه علیہ السلام، مجموعه مقالات همایش بین المللی حضرت حمزه علیہ السلام
مشخصات نشر:	تالیف، جمعی از محققین و فضلا؛ زیر نظر ناصر رفیعی محمدی
مراجع تولید:	قم، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ۱۴۰۰، مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی
شابک:	ج: ۹- ۹۳۲- ۶۰۰- ۴۲۹- ۹۷۸- ۶۰۰- ۴۲۹- ۹۳۳- ۶- ۲ج
مندرجات:	ج. تاریخ - ج. ۲. قرآن و سنت ادبیات و رسانه منبع شناسی
موضوع:	حضرت بن عبدالمطلب علیہ السلام، ۵ قبل از هجرت - ۳ ق. - کنگره‌ها
موضوع:	صحابه -- سرگذشت‌نامه -- کنگره‌ها
شناسه افزوده:	Muhammad, Prophet, d. 632 -- Companions -- Biography -- Congresses
شناسه افزوده:	صحابه -- سرگذشت‌نامه -- تاریخ و نقد
شناسه افزوده:	Muhammad, Prophet, d. 632 -- Companions -- Biography -- History and criticism
ردی‌بندی کنگره:	رفیعی محمدی، ناصر، ۱۳۴۴، جامعه المصطفی علیہ السلام، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی علیہ السلام
ردی‌بندی دیویسی:	Almustafa International Translation and Publication centerAlmustafa International University
ردی‌بندی دیویسی:	BP ۲۵/۷
شماره کتابشناسی ملی:	۲۹۷/۹۳۱
این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است	۸۷۳۷۹۸۵
فایل نهایی مرجع *	BP1487

مجموعه آثار همایش بین المللی حضرت حمزه علیہ السلام / مجموعه مقالات همایش بین المللی حضرت حمزه علیہ السلام
تاریخ (جلد اول)

تالیف: جمعی از محققین و فضلا (زیر نظر حجت الإسلام والمسلمین آقای دکتر ناصر رفیعی محمدی)
چاپ اول: ۱۴۰۰ ش / ۱۴۴۳ ق

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی علیہ السلام
چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی علیہ السلام / شمارگان: ۵۰۰
قیمت: ۸۲۰,۰۰۰ ریال
مراکز پخش

﴿ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸ تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴
۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ / ۱۰۵ (داخلی) تلفن: ۰۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

﴿ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه
pub_almustafa pub-almustafa.ir miup@pub.miu.ac.ir
با سپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثرباری رساندند.

- مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: ایوب جمالی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

با توجه به هزینه‌ها و مشکلات عدیده، هر شخص حقیقی یا حقوقی که اقدام به چاپ، بازنویسی، کپی، تکثیر و یا هرگونه برداشت جهت تهیه کتاب و تبدیل آن به جزو، CD، PDF، اسکن، عکسبرداری و یا انتشار در فضای مجازی نماید، شرعاً مجاز نمی‌باشد و پیگرد قانونی خواهد داشت.

مجموعه آثار همایش بین المللی حضرت حمزه علیه السلام
مجموعه مقالات همایش بین المللی حضرت حمزه علیه السلام

تاریخ

جلد اول

تألیف: جمعی از محققین و فضلا
(زیر نظر حجت الإسلام والمسلمین آقای دکتر ناصر رفیعی محمدی)

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فارادی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پاییندی به دین و سنت در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو، مطالعات و پژوهش‌های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، براساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و زرف، باسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیب، به ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رهبر اسلام و مقام معظم رهبری له می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضای دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، درگرو نظم آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به روزکردن آنها نیز این انسجام و پویایی و درنتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد. «جامعة المصطفى العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تأليف متون درسی مناسب را سلوجه تلاش خود قرارداده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفى العالمية

فهرست مطالب

۸	زیست نامه (تحلیلی) حضرت حمزه (ع)
۸	مهتاب شورمیج / عضو هیأت علمی گروه تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن
۴۶	نام، کنیه و القاب حضرت حمزه در لغت و تاریخ
۴۶	قاسم خانجانی
۶۹	سرگذشت امامه دختر حمزه پس از هجرت و شهادت پدرش در مدینه
۶۹	علی اکبر ذاکری
۱۰۳	همسران حضرت حمزه (ع)
۱۰۳	فاطمه کرمی / استاد و پژوهشگر جامعه الزهراء (س) و حوزه علمیه آیه الله ایروانی
۱۲۳	رفارشناسی خاندان عباس بن عبدالمطلب در مواجهه با حضرت حمزه
۱۲۳	روح الله صمدی / طلبه رشته تاریخ اهل بیت دوره دکتری مجتمع تاریخ سیره و تمدن
۱۵۲	بررسی نقش حمزه سیدالشهداء(ع) در جنگهای پیامبر(ص)
۱۵۲	محمد باقر خزائیلی / استادیار گروه تاریخ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
۱۸۰	واکنشها به مثلهشدن حضرت حمزه (ع) در تاریخ
۱۸۰	اسدالله رحیمی / دکتری تاریخ اهل بیت(ع) جامعه المصطفی العالمیه
۲۳۸	ترجمه و نقد و بررسی مدخل حضرت حمزه بن عبدالمطلب در ویرایش‌های سه‌گانه دایره المعارف اسلام چاپ لیدن (EI)
۲۳۸	محمد محمود پور / استادیار بنیاد دایره المعارف اسلامی
۲۷۴	تحلیل تاریخی ریشه‌های دشمنی امویان با حضرت حمزه(ع)
۲۷۴	علی اکبر عالمیان
۳۱۶	جاگاه فرنگی اجتماعی مقبره حضرت حمزه
۳۱۶	عمار ابوطالبی / محقق و پژوهشگر تاریخ اسلام و تاریخ حرمین شریفین
۳۶۱	واکاوی احکام فقهی پیرامون شهادت حمزه سیدالشهداء
۳۶۱	ناصر رفیعی محمدی / علی اصغر بنی حسن
۳۷۵	تعبد حمزه سیدالشهداء به احکام فقهی
۳۷۵	علی اصغر بنی حسن

سخن همایش

تاریخ پر افتخار اسلام مرهون تلاش‌ها و رشادت‌های شخصیت‌های بزرگی است که با بذل جان خود، مهر تائید بر باورشان نهاده و موجب استحکام و بقاء اسلام شدند؛ افراد شجاعی که همچون بنیان مخصوص در برهه‌های حساس تاریخی به یاری اسلام شتافتند و در برابر دشمنان ایستادگی کردند. حضرت حمزه بن عبدالمطلب (سلام الله عليه) شیر خدا، شیر پیامبر و سرور شهداء یکی از این نمونه‌ها است؛ همو که به حق وارث ویژگی‌های پسندیده‌ای چون عزم، اراده، شجاعت، ایمان، صداقت و امانت داری از پدرش جناب عبدالمطلب است. بزرگ مردی که مورد احترام ویژه رسول خدا (صلی الله عليه وآلہ) و اهل بیت (علیهم السلام) بوده و این بزرگواران همواره به وجود او افتخار و احتجاج کردند.

دفاع حضرت حمزه (سلام الله عليه) از اسلام و رسول خدا (صلی الله عليه وآلہ)، دفاعی جانانه، باورمندانه و همه‌جانبه بود، دفاعی تکلیف‌مدارانه و همراه با ایثار. افزون بر این، شجاعت و فدایکاری عمومی گرامی رسول خدا (صلی الله عليه وآلہ) در فرازهای گوناگون صدر اسلام چه در آن زمان که در صفت نخستین مهاجرین به مدینه بود و چه در آن جایی که به عنوان فرمانده و پرچمدار اسلام به نبرد با دشمنان می‌شتافت، صفحاتی درخشان و پر افتخار را در تاریخ اسلام رقم زد، گرچه این شخصیت تابناک اسلام کوشید تا غبار غربت و مظلومیت را از چهره مبارک رسول خدا (صلی الله عليه وآلہ) بزداید و در این راه نیز موفق بود، اما ناگفته پیداست که در طول تاریخ، شخصیت خود ایشان در غبار غربت و مظلومیت باقی ماند.

بر این اساس مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی که سابقه معرفی چهره‌های درخشان و کمتر پرداخته شده اسلام نظیر حضرت خدیجه (سلام الله علیها)

راتوشه راه خود دارد، کوشید تا با برگزاری همایشی باشکوه درباره حضرت حمزه (سلام الله عليه) بخشی از دین خود را در این زمینه ادا نماید. این همایش که به لطف الهی مورد تایید و تقدیر ویژه مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و مراجع عظام تقلید حضرات آیات : صافی گلپایگانی (ه)، مکارم شیرازی، نوری همدانی و جعفر سبحانی (ادام الله ظلهم الوارف) قرار گرفته است، کوشیده است تا شخصیت این صحابی بزرگ رسول خدا (صلی الله عليه وآلہ) را در ابعاد مختلف تحلیل و تبیین کند.

ثمره این برنامه ارزشمند، انتشار مجموعه آثار پیش روست که به همت معاونت پژوهش مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی منتشر گردیده و به جامعه علمی و نخبگانی کشور تقدیم می‌گردد. از خداوند متعال خواهانیم تا این بضاعت مزاجه را از همه دست‌اندرکاران این همایش به لطف و کرمش پذیرد.

در پایان لازم است تا از ریاست مکرم جامعه المصطفی (ص) العالمیه جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر عباسی، معاونت محترم پژوهشی المصطفی (ص) جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر عبادی، دبیر علمی همایش جناب آقای دکتر نعمت‌الله صفری فروشانی، دبیر اجرایی همایش و معاون پژوهشی مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای سید مجتبی اوصیاء، اعضاء محترم کمیته علمی و کمیته اجرایی و همچنین همکاران محترم و پرتلash معاونت پژوهش مجتمع جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حسن صادقی - پناه و آقای سید مجتبی حسینی شمس و همه عزیزانی که در برگزاری این همایش حضور و همراهی داشته‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

والسلام على جميع عباد الله الصالحين

ناصر رفیعی محمدی

رئيس همایش بین‌المللی حضرت حمزه (سلام الله عليه)

قم المقدسه- بهمن ماه ۱۴۰۰